Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
MACIEJA SZPUNARJA,
predstavljeni 21. maja 2019[1]

Zadeva C-94/18

Nalini Chenchooliah
proti
Minister for Justice and Equality

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo High Court (višje sodišče, Irska))

„Predhodno odločanje – Državljanstvo Unije – Direktiva 2004/38/ES – Pravica državljanov Unije in njihovih družinskih članov, da se prosto gibljejo in prebivajo na ozemlju države članice – Upravičenci – Državljan tretje države, zakonec državljana Unije, ki je uresničeval svojo pravico do prostega gibanja, nato pa se je vrnil v državo članico, katere državljanstvo ima in v kateri prestaja zaporno kazen – Uporaba Direktive 2004/38 za izgon tega državljana tretje države – Področje uporabe člena 15 in poglavja VI“

Kazalo

I. Uvod 2

II. Pravni okvir 3

A. Pravo Unije 3

B. Irsko pravo 4

III. Dejansko stanje v sporu o glavni stvari, vprašanji za predhodno odločanje in postopek pred Sodiščem 6

IV. Analiza 8

A. Razmejitev problematike, ki jo izpostavljata vprašanji za predhodno odločanje 8

B. Preučitev vprašanj za predhodno odločanje 9

1. Uporaba Direktive 2004/38 za položaj N. Chenchooliah in njenega zakonca, državljana Unije .. 10

a) Uvodne ugotovitve 10

1 Jezik izvirnika: francoščina.

b) Ali je pojem „upravičenec“ v smislu člena 3(1) Direktive 2004/38 statičen ali dinamičen? . . 10

1) Sodba Metock in drugi 11

2) Sodba Lounes 12

3) Spremenljivost pojma „upravičenec“ v smislu člena 3(1) Direktive 2004/38: ugotovitve iz sodb Metock in drugi ter Lounes 13

c) „Življenjski krog“ uresničevanja pravice do prostega gibanja državljana Unije in njegovih družinskih članov v okviru Direktive 2004/38 15

1) Razlikovalna uporaba Direktive 2004/38 15

2) Bistvena razlika med to zadevo in zadevo, v kateri je bila izrečena sodba Lounes 17

3) Izgon državljana tretje države, zakonca državljana Unije, še naprej spada na področje uporabe Direktive 2004/38, če je ta državljan prenehal uresničevati svojo pravico do prostega gibanja v državi članici gostiteljici zaradi svoje vrnitve v državo članico, katere državljan je 18

2. Omejitve in postopkovna jamstva, ki se uporabljajo za izgon državljanov Unije in njihovih družinskih članov, državljanov tretjih držav, zaradi poteka njihove pravice do prebivanja 19

a) Področje uporabe poglavja VI Direktive 2004/38 19

b) Razlaga člena 15 Direktive 2004/38 20

V. Predlog 22

I. Uvod

1. Ali državljanka tretje države, žena državljana Evropske unije, ki je prenehal uresničevati svojo pravico do prostega gibanja v državi članici zaradi vrnitve v državo članico, katere državljan je, spada na področje uporabe Direktive 2004/38/ES[2] zaradi njenega izgona z ozemlja države članice gostiteljice? Če je tako, katere določbe navedene direktive se uporabljajo za njen izgon? Ali za navedeno državljanko veljajo določbe poglavja VI ali določbe člena 15 navedene direktive v zvezi s postopkovnimi jamstvi, ki se uporabljajo za odločbe o izgonu, izdane iz drugih razlogov, kot so javni red, javna varnost ali javno zdravje?

2. To so vprašanja v središču te zadeve, zaradi katerih bo Sodišče prvič razložilo člen 15(1) in (3) Direktive 2004/38 v zvezi s postopkovnimi jamstvi.

2 Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EEC (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 46), kakor je bila spremenjena z Uredbo (EU) št. 492/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 (UL 2011, L 141, str. 1) (v nadaljevanju: Direktiva 2004/38).

II. Pravni okvir

A. Pravo Unije

3. Člen 3 Direktive 2004/38, naslovljen „Upravičenci“, v odstavku 1 določa:

„Ta direktiva se uporablja za vse državljane Unije, ki se preselijo ali prebivajo v državi članici razen v tisti državi, katere državljani so, in za njihove družinske člane, kot opredeljene v točki 2 člena 2, ki jih spremljajo ali se jim pridružijo.“

4. Člen 6 navedene direktive, naslovljen „Pravica do prebivanja do treh mesecev“, določa:

„1. Državljani Unije imajo pravico prebivati na ozemlju druge države članice v obdobju do treh mesecev brez kakršnih koli pogojev ali kakršnih koli formalnosti, razen zahteve, da imajo veljavno osebno izkaznico ali potni list.

2. Določbe odstavka 1 se uporabijo tudi za družinske člane, ki imajo veljavni potni list, ki niso državljani države članice in ki spremljajo ali se pridružijo državljanu Unije.“

5. Člen 14 navedene direktive, naslovljen „Ohranitev pravice do prebivanja“, v odstavkih 1, 2 in 4 določa:

„1. Državljani Unije in njihovi družinski člani imajo pravico do prebivanja, predvideno v členu 6, dokler ne postanejo nesorazmerno breme sistema socialne pomoči v državi članici gostiteljici.

2. Državljani Unije in njihovi družinski člani imajo pravico do prebivanja, predvideno v členih 7, 12 in 13, dokler izpolnjujejo pogoje, določene v teh členih.

[…]

4. Z odstopanjem od odstavkov 1 in 2 ter brez poseganja v določbe poglavja VI se ukrep izgona v nobenem primeru ne sme sprejeti proti državljanom Unije ali njihovim družinskim članom, če:

(a) so državljani Unije delavci ali samozaposlene osebe ali

(b) če so državljani Unije vstopili na ozemlje države članice gostiteljice z namenom iskanja zaposlitve. V tem primeru se državljanov Unije in njihovih družinskih članov ne sme izgnati, dokler lahko državljani Unije predložijo dokazilo o tem, da še naprej iščejo zaposlitev in da imajo resnično možnost, da se zaposlijo.“

6. Člen 15 iste direktive, naslovljen „Postopkovna jamstva“, v odstavkih 1 in 3 določa:

„1. Postopki, predvideni v členih 30 in 31, se po analogiji uporabijo pri vseh odločanjih v zvezi z omejevanjem prostega pretoka državljanov Unije in njihovih družinskih članov iz drugih razlogov razen javnega reda, javne varnosti ali javnega zdravja.

[…]

3. Država članica gostiteljica ne sme prepovedati vstopa v okviru odredbe o izgonu, na katero se nanaša odstavek 1.“

7. Člen 27 Direktive 2004/38, naslovljen „Splošna načela“, določa:

„1. Ob upoštevanju določb tega poglavja lahko države članice omejijo svobodo gibanja in prebivanja državljanov Unije in njihovih družinskih članov ne glede na državljanstvo, in sicer zaradi javnega reda, javne varnosti ali javnega zdravja. Na te razloge se ne da sklicevati iz ekonomskih ciljev.

2. Ukrepi, sprejeti zaradi javnega reda ali javne varnosti, so v skladu z načelom sorazmernosti in temeljijo izključno na osebnem obnašanju zadevnega posameznika. Predhodne kazenske obsodbe same po sebi še ne predstavljajo razlogov za sprejetje takšnih ukrepov.

Osebno obnašanje zadevnega posameznika mora predstavljati resnično, sedanjo in dovolj resno grožnjo, ki prizadene osnovne interese družbe. Utemeljitve, ki niso neposredno povezane s podrobnostmi posameznega primera ali ki se nanašajo na splošno preventivo, niso dovoljene.

[…]“

8. Člen 30 te direktive, naslovljen „Uradno obvestilo o odločbah“, določa:

„1. Zadevne osebe so pisno obveščene o vsaki odločbi, sprejeti v skladu s členom 27(1), in sicer na takšen način, da lahko razumejo njeno vsebino in učinke, ki jih ima zanje.

2. Zadevne osebe so natančno in v celoti obveščene o razlogih javnega reda, javne varnosti ali javnega zdravja, na katerih odločba, sprejeta v njihovem primeru, temelji, razen če je to v nasprotju z interesi državne varnosti.

3. V uradnem obvestilu se navede sodišče ali upravni organ, pri katerem lahko zadevna oseba vloži pravno sredstvo, rok za pravno sredstvo in, kjer ustreza, čas, ki ga ima oseba na voljo za zapustitev ozemlja države članice. Razen v ustrezno utemeljenih nujnih primerih, je čas, dovoljen za zapustitev ozemlja, najmanj en mesec od datuma uradnega obvestila.“

9. Člen 31 navedene direktive, naslovljen „Postopkovna jamstva“, v odstavkih 1 in 3 določa:

„1. Proti kateri koli odločbi, sprejeti zaradi javnega reda, javne varnosti ali javnega zdravja, morajo imeti zadevne osebe možnost vložiti pravno sredstvo pri sodišču in, kjer to ustreza, drugem organu v državi članici gostiteljici.

[…]

3. Postopki s pravnimi sredstvi dopuščajo preskus pravilnosti in zakonitosti odločbe kot tudi dejstev in okoliščin, na katerih predlagani ukrep temelji. Ti postopki zagotavljajo, da odločba ni nesorazmerna, zlasti glede zahtev, določenih v členu 28.“

B. Irsko pravo

10. Trenutno je irska ureditev, s katero je prenesena Direktiva 2004/38, vključena v European Communities (Free Movement of Persons) Regulations 2015 (uredba v zvezi z Evropskimi skupnostmi (o prostem gibanju oseb) iz leta 2015) (v nadaljevanju: uredba iz leta 2015).

11. Uredba iz leta 2015 je nadomestila European Communities (Free Movement of Persons) (nº 2) Regulations 2006 (uredba v zvezi z Evropskimi skupnostmi (o prostem gibanju oseb) (št. 2) iz leta 2006) (v nadaljevanju: uredba iz leta 2006) in je začela veljati 1. februarja 2016.

12. Člen 3 Immigration Act 1999 (zakon o priseljevanju iz leta 1999) ureja pooblastilo Minister for Justice and Equality (minister za pravosodje in enakost, Irska, v nadaljevanju: minister) za izdajo odločb o odstranitvi (deportation orders).

13. Minister lahko v skladu s členom 3(1) zakona o priseljevanju iz leta 1999 izda odločbo o odstranitvi, s katero se „kateremu koli tujcu, na katerega se odločba nanaša, naloži, naj zapusti ozemlje v roku, navedenem v njej, in naj v prihodnosti ostane zunaj tega ozemlja“.

14. Odločba o odstranitvi se lahko v skladu s členom 3(2)(h) in (i) navedenega zakona izda za osebe, ki „so po mnenju ministra kršile omejitev ali pogoj, ki sta jim bila naložena v zvezi z izkrcanjem na ozemlje ali prihodom na ozemlje ali dovoljenjem za prebivanje na ozemlju“, ali „katerih odstranitev je po mnenju ministra ustrezna za zagotovitev skupnega dobrega“.

15. Kadar minister izda osnutek odločbe o odstranitvi, v skladu s členom 3(3)(a) navedenega zakona pisno obvesti zadevno osebo o njem, skupaj z obrazložitvijo.

16. Člen 3(4) zakona o priseljevanju iz leta 1999 določa, da mora obvestilo o navedenem osnutku med drugim vključevati naslednje navedbe:

– navedbo, da lahko oseba predloži svoja stališča v roku petnajstih delovnih dni;

– navedbo, da ima oseba pravico zapustiti ozemlje prostovoljno, preden se minister izreče o spisu, in navedbo, da mora oseba ministra obvestiti o ukrepih, sprejetih za zapustitev ozemlja;

– navedbo, da lahko oseba soglaša z izdajo odločbe o odstranitvi v roku petnajstih delovnih dni, na podlagi česar mora minister organizirati čimprejšnjo odstranitev osebe z ozemlja.

17. Če oseba predloži svoja stališča, mora minister v skladu s členom 3(3)(b)(i) navedenega zakona ta upoštevati, preden se izreče.

18. Da bi presodil, ali je ustrezno izdati odločbo o odstranitvi, mora minister v skladu s členom 3(6) navedenega zakona upoštevati sklop okoliščin, kot so te, koliko časa je oseba prebivala na nacionalnem ozemlju ter kakšne so njene povezave s tem ozemljem, poklicna pot in možnosti zaposlitve (vključno s samozaposlitvijo), morala in obnašanje na nacionalnem ozemlju in – če sta upoštevna in ju je mogoče dokazati – zunaj njega, humanitarne okoliščine, skupno dobro ter okoliščine v zvezi z nacionalno varnostjo in javnim redom.

19. Minister mora za izdajo odločbe o odstranitvi upoštevati tudi kakršno koli tveganje zavrnitve vstopa in vrnitve ter pravice, kot so pravice osebe, ki lahko izhajajo iz irske ustave in/ali Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane 4. novembra 1950 v Rimu.

20. Ko je odločba o odstranitvi izdana, ostane v veljavnosti za nedoločen čas. Vendar pa lahko zadevna oseba zaprosi za spremembo ali preklic take odločbe na podlagi člena 311 zakona o priseljevanju iz leta 1999. Pri preučitvi prošnje za preklic odločbe o odstranitvi mora minister ugotoviti, ali je prosilec navedel spremembo okoliščin, ki je nastala po izdaji navedene odločbe in utemeljuje njen preklic. Take okoliščine lahko zlasti nastanejo, če je oseba družinski član državljana Unije, ki na Irskem uresničuje pravice do prostega gibanja, ki jih ima na podlagi prava Unije.

III. Dejansko stanje v sporu o glavni stvari, vprašanji za predhodno odločanje in postopek pred Sodiščem

21. Nalini Chenchooliah, državljanka Mauritiusa, je prišla na Irsko konec februarja 2005 s študentskim vizumom in je tam prebivala do 7. februarja 2012 na podlagi zaporednih dovoljenj za prebivanje. 13. septembra 2011 se je poročila s portugalskim državljanom. 2. februarja 2012 je zaprosila za dovoljenje za prebivanje, pri čemer se je sklicevala na to, da je zakonec državljana Unije. Po tej prošnji je minister od N. Chenchooliah večkrat zahteval dodatne informacije, ki jih je ta delno predložila v dopisu z dne 25. maja 2012. Z dopisom z dne 27. avgusta 2012 je N. Chenchooliah zaprosila za podaljšanje roka za predložitev pogodbe o zaposlitvi, pri čemer je zatrdila, da se je njen mož zaposlil.

22. Minister je z odločbo z dne 11. septembra 2012 zavrnil prošnjo N. Chenchooliah za dovoljenje za prebivanje iz teh razlogov:

„Niste dokazali, da državljan Unije na Irskem opravlja gospodarsko dejavnost, zato minister ni prepričan, da ta uresničuje [svoje] pravice z zaposlitvijo ali samostojno dejavnostjo, s študijem, neprostovoljno brezposelnostjo ali zaradi razpolaganja z zadostnimi sredstvi v skladu z zahtevami člena 6(2)(a) uredbe [iz leta 2006]. Zato nimate pravice do prebivanja [na Irskem] na podlagi člena 6(2)(a) uredbe [iz leta 2006].“

23. N. Chenchooliah je z dopisom z dne 15. oktobra 2012 predložila dokaz, da je njen mož dva tedna delal v restavraciji, in zaprosila za podaljšanje roka za vložitev prošnje za ponovno preučitev odločbe z dne 11. septembra 2012. Minister je z dopisom z dne 31. oktobra 2012 odobril podaljšanje navedenega roka. V okviru ponovne preučitve je minister zahteval dodatne informacije in navedel, da bo spis, če te ne bodo predložene v roku desetih delovnih dni, poslan oddelku, odgovornemu za ukrepe izgona. Ker N. Chenchooliah ni sporočila nobenih novih informacij v skoraj dveh letih, je odločba z dne 11. septembra 2012 postala dokončna.

24. N. Chenchooliah je v dopisu z dne 17. julija 2014, naslovljenemu neposredno na ministra, navedla, da je njen mož po kazenski obsodbi v zaporu na Portugalskem od 16. junija 2014, in zaprosila za dovoljenje, da lahko ostane na irskem ozemlju zaradi osebnih okoliščin. Osebni tajnik ministra je ta dopis prejel in potrdil njegovo prejetje 18. julija 2014. Vendar se zdi, da je pristojni oddelek ministrstva ta dopis prejel šele 15. septembra 2014.

25. Medtem je minister z dopisom z dne 3. septembra 2014 obvestil N. Chenchooliah, da je zanjo predvidena odločba o izgonu, ker je njen mož, državljan Unije, prebival na Irskem več kot tri mesece, ne da bi izpolnjeval zahteve člena 6(2) uredbe iz leta 2006, določbe, s katero je bil v irsko pravo prenesen člen 7(2) Direktive 2004/38, tako da nima več pravice ostati na Irskem.

26. Odvetniki, ki so zastopali N. Chenchooliah, so z dopisom z dne 26. novembra 2015 zaprosili ministra, naj z uporabo diskrecijske pravice, ki jo ima na podlagi irskega prava, N. Chenchooliah odobri dovoljenje za prebivanje, pri čemer so se sklicevali zlasti na dolgo obdobje prebivanja N. Chenchooliah na Irskem, njeno poklicno pot in njene možnosti zaposlitve.

27. Minister je z dopisom z dne 15. novembra 2016 obvestil N. Chenchooliah, da se je odločil, da ne bo izvršil odločbe o izgonu, temveč začel postopek odstranitve na podlagi člena 3 zakona o priseljevanju iz leta 1999. Temu dopisu je bil priložen osnutek odločbe o odstranitvi in N. Chenchooliah je bila pozvana, na predloži svoja stališča o njem. Ta osnutek je temeljil na nezakonitosti prebivanja N. Chenchooliah na Irskem od 7. februarja 2012[3] in na mnenju ministra, da

3 Iz predložitvene odločbe izhaja, da je 7. november 2012 datum, na katerega je poteklo zadnje dovoljenje, ki ga je tožeča stranka prejela kot študentka.

bo njena odstranitev omogočila zagotovitev skupnega dobrega. Temu dopisu je bila priložena prejšnja odločba z dne 21. oktobra 2016, s katero je bilo potrjeno, da se je odločil, da za N. Chenchooliah ne bo izdal odločbe o izgonu in prepovedi vstopa na ozemlje na podlagi uredbe iz leta 2006 in prehodnih določb uredbe iz leta 2015.

28. Predložitveno sodišče je 12. decembra 2016 dovolilo N. Chenchooliah, da vloži predlog za sodni nadzor nad odločbo z dne 21. oktobra 2016 in predlog za začasno odredbo o prepovedi ministru, da izda odločbo o njeni odstranitvi. Navedeno sodišče je poleg tega sprejelo začasne ukrepe za preprečitev izvajanja postopka odstranitve N. Chenchooliah pred razsodbo o njeni tožbi.

29. Iz predložitvene odločbe izhaja, da se razlogi, iz katerih ji je bilo dovoljeno, da na predložitvenem sodišču vloži predlog za sodni nadzor, nanašajo na to, da je N. Chenchooliah kot žena državljana Unije, katere prošnjo za dovoljenje za prebivanje družinskega člana državljana Unije je obravnaval minister, oseba, na katero sta se nanašali ter se še nanašata Direktiva 2004/38 in uredba iz leta 2006, ki je bila spremenjena z uredbo iz leta 2015.

30. Predložitveno sodišče meni, da se Sodišče še ni izreklo o tem, ali državljan tretje države, zakonec državljana Unije, še naprej spada na področje uporabe Direktive 2004/38 kot „upravičenec“ v smislu člena 3(1) navedene direktive, in da zato v položaju, kot obstaja v postopku v glavni stvari, v katerem se je navedeni državljan Unije vrnil v državo članico, katere državljan je, da bi prestal zaporno kazen, in torej v državi članici gostiteljici ne uresničuje več svoje pravice do prostega gibanja na podlagi prava Unije, izgon takega državljana tretje države iz države članice gostiteljice, v kateri prebiva, urejajo med drugim členi 27, 28 in 31 Direktive 2004/38.

31. Predložitveno sodišče se v zvezi s tem sklicuje na svojo sodbo Igunma v. Governor of Wheatfield Prison and others z dne 29. aprila 2014 ((2014) IEHC 218)), v kateri je menilo, da je treba na to vprašanje odgovoriti pritrdilno zlasti zato, ker v položaju, ko se državljan tretje države zakonito poroči z državljanom Unije takrat, ko ta zadnji uresničuje svojo pravico na podlagi prava Unije do gibanja in/ali prebivanja v državi članici gostiteljici, tak državljan tretje države še vedno spada na področje uporabe Direktive 2004/38 kot „upravičenec“ v smislu člena 3(1) navedene direktive, čeprav mu je pozneje zavrnjena pravica do prebivanja na podlagi člena 7 navedene direktive, ker državljan Unije ni uresničeval ali ne uresničuje več svoje pravice do prostega gibanja. Ker se v takem položaju Direktiva 2004/38 še vedno uporablja, je lahko navedeni državljan izgnan samo v skladu z določbami poglavja VI navedene direktive. Predložitveno sodišče poudarja, da so bile pred njim obravnavane morebitne ugotovitve, ki jih je mogoče razbrati iz navedene sodbe in uporabiti za to zadevo.

32. Kar zadeva navedeno sodbo, je minister menil, da ni utemeljena, pri čemer je zlasti trdil, da se z njo ne upošteva bistveni element zadeve, in sicer to, da družinski član državljana Unije ne spada na področje uporabe Direktive 2004/38, če ta državljan dejansko ne uresničuje svoje pravice do prostega gibanja. V takem primeru naj odločbe o izgonu družinskega člana ne bi urejale določbe poglavja VI navedene direktive, temveč nacionalno pravo o tujcih. Poleg tega naj bi bilo treba pri drugačni razlagi dokazati nevarnost za javni red ali javno varnost, zaradi česar bi bilo zelo težko ali celo praktično nemogoče izgnati državljane tretjih držav, zakonce državljanov Unije, ki so imeli v določenem obdobju pravico do začasnega prebivanja samo zaradi dejavnosti njihovih zakoncev v državi članici gostiteljici, ne glede na sedanjo dejavnost ali sedanji kraj prebivanja državljanov Unije, ki je lahko tudi zunaj Unije.

33. Nasprotno je N. Chenchooliah trdila, da zadevna sodba potrjuje njeno stališče, da kot oseba, ki je v določenem trenutku zaradi svoje poroke imela pravico do prebivanja, vsaj začasno za tri mesece, na podlagi člena 6 Direktive 2004/38, pozneje še vedno spada na področje uporabe navedene direktive ter je lahko torej z ozemlja države članice gostiteljice izgnana samo ob upoštevanju pravil in jamstev, ki jih določa navedena direktiva.

34. V teh okoliščinah je High Court (višje sodišče, Irska) s sodbo z dne 16. januarja 2018, ki jo je sodno tajništvo Sodišča prejelo 12. februarja 2018, prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Če zakoncu državljana Unije, ki je uresničeval pravico do prostega gibanja v skladu s členom 6 Direktive 2004/38/ES, ni bila priznana pravica do prebivanja iz člena 7 Direktive 2004/38/ES, ker zadevni državljan Unije ni oziroma ni več uresničeval pravic iz Pogodb Evropske unije v zadevni državi članici gostiteljici, in če se predlaga, da je treba tega zakonca izgnati iz te države članice, ali mora biti ta izgon izveden na podlagi in v skladu z določbami Direktive 2004/38/ES ali pa se zanj uporabi nacionalna zakonodaja države članice?

2. Če se na prvo vprašanje odgovori, da mora biti izgon izveden v skladu z določbami Direktive 2004/38/ES, ali mora biti izveden na podlagi in v skladu z zahtevami iz poglavja VI Direktive 2004/38/ES, zlasti členov 27 in 28 navedene direktive, ali pa se lahko država članica v takih okoliščinah sklicuje na druge določbe Direktive 2004/38/ES, zlasti na člena 14 in 15?“

35. Pisna stališča so predložile stranke iz postopka v glavni stvari, danska, nizozemska in avstrijska vlada ter Evropska komisija.

36. Na obravnavi 15. januarja 2019 so bila ustno predstavljena stališča za tožečo stranko v glavni stvari, dansko in nizozemsko vlado ter Komisijo.

IV. Analiza

A. Razmejitev problematike, ki jo izpostavljata vprašanji za predhodno odločanje

37. Pred preučitvijo vprašanj za predhodno odločanje z vidika prava Unije je treba opredeliti problematiko te zadeve.

38. Najprej je treba poudariti, da je imela v okoliščinah iz postopka v glavni stvari N. Chenchooliah, državljanka Mauritiusa, kot študentka dovoljenje pristojnih organov za prebivanje na Irskem v obdobju med letoma 2005 in 2012. Potem ko je v tem obdobju skoraj sedmih let zakonito prebivala na irskem ozemlju, se je N. Chenchooliah poročila s portugalskim državljanom in zaprosila za dovoljenje za prebivanje kot zakonec državljana Unije.

39. V zvezi s tem iz informacij, zagotovljenih v predložitveni odločbi, izhaja, da je zakonec N. Chenchooliah, državljan Unije, uresničeval svojo pravico do prostega gibanja tako, da je prebival v drugi državi članici kot tisti, katere državljanstvo je imel, ko je zapustil Portugalsko in odšel na Irsko, kjer je delal vsaj petnajst dni. Vendar se je vrnil na Portugalsko, kjer od 16. junija 2014 prestaja zaporno kazen, medtem ko je N. Chenchooliah ostala na Irskem.

40. Nato je treba ugotoviti, da je imela N. Chenchooliah – tako kot navaja predložitveno sodišče – zaradi svoje poroke s tem državljanom Unije v obdobju, ko je ta uresničeval svojo pravico do prostega gibanja na Irskem, vsaj v tem obdobju status „upravičenke“ v smislu člena 3(1) Direktive 2004/38. Vendar je bila njena prošnja za pridobitev pravice do prebivanja na podlagi pravice do prebivanja njenega zakonca, državljana Unije, v skladu s členom 7(2) Direktive 2004/38 zavrnjena z odločbo ministra z dne 11. septembra 2012, ki je postala dokončna, ker N. Chenchooliah ni imela pravice do prebivanja na Irskem na podlagi člena 6(2)(a) uredbe iz leta 2006, določbe, s katero je bil v irsko

pravo prenesen člen 7(2) Direktive 2004/38.[4]

41. Nazadnje, kot izhaja iz pisnih stališč N. Chenchooliah in kot je bilo potrjeno na obravnavi, ta ne izpodbija navedene odločbe ministra in torej ne zahteva pravice do prebivanja, ki izhaja iz pravice do prebivanja njenega zakonca, državljana Unije, na podlagi Direktive 2004/38. Nasprotno, trdi, da je na Irskem prebivala v skladu z določbami Direktive 2004/38, zato se proti njej lahko izda samo odločba o izgonu, sprejeta ob upoštevanju veljavnih določb, s katerimi je bila prenesena navedena direktiva in zlasti členi 27 in 28 navedene direktive, ne pa odločba o odstranitvi, izdana v skladu s členom 3 zakona o priseljevanju iz leta 1999, ki jo po uradni dolžnosti spremlja prepoved vstopa na irsko ozemlje za nedoločen čas.

B. Preučitev vprašanj za predhodno odločanje

42. Predložitveno sodišče želi z vprašanjema za predhodno odločanje, ki ju je treba preučiti skupaj, v bistvu izvedeti, ali je treba Direktivo 2004/38 in zlasti določbe poglavja VI ali člena 15 navedene direktive razlagati tako, da se uporabljajo za odločbo o izgonu državljana tretje države, izdano zato, ker ta nima več pravice do prebivanja na podlagi navedene direktive, v položaju, ko se je ta državljan poročil z državljanom Unije v času, ko je ta uresničeval svojo pravico do prostega gibanja s tem, da je prebival v drugi državi članici, kot je tista, katere državljan je, na podlagi člena 6(1) navedene direktive, potem pa se je ta državljan Unije vrnil v državo članico, katere državljan je.

43. Najprej je treba poudariti, da se stališča tožeče stranke, Komisije, ministra in vlad, ki so sodelovale v tej zadevi, glede tega razlikujejo. Medtem ko N. Chenchooliah in Komisija trdita, da položaj iz postopka v glavni stvari, in sicer izgon družinskega člana državljana Unije iz države članice, ker je navedeni državljan tam prenehal uresničevati svojo pravico do prostega gibanja, spada na področje uporabe Direktive 2004/38,[5] minister, ki ga podpirajo Irska ter danska, nizozemska in avstrijska vlada, menijo nasprotno. Kar zadeva predložitveno sodišče, se to, kot izhaja iz točke 31 teh sklepnih predlogov, sklicuje na sodbo High Court (višje sodišče) z dne 29. aprila 2014, Igunma v. Governor of Wheatfield Prison and others ((2014) IEHC 218), v kateri je menilo, da se je Direktiva 2004/38 uporabljala v položaju, podobnem tistemu iz postopka v glavni stvari.[6]

4 Glej točko 23 teh sklepnih predlogov. Opozoriti je treba, da Komisija v svojih pisnih stališčih uvodoma navaja, da se zdi, da iz predložitvene odločbe izhaja, da so se irski organi ob zavrnitvi odobritve dovoljenja za prebivanje N. Chenchooliah oprli izključno na to, ali je *imel* njen zakonec, državljan Unije, *osebno zadostna sredstva* in ali je lahko predložil pogodbo o zaposlitvi v zvezi s tem. Komisija opozarja, da iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da je treba zahtevo iz člena 7(1)(b) Direktive 2004/38, da „imajo“ dovolj sredstev, razlagati tako, „da zadostuje, da državljani Unije ta sredstva imajo, ne da bi ta določba vsebovala kakršno koli zahtevo o njihovem izvoru, saj lahko ta sredstva med drugim zagotavlja državljan tretje države […]. Kot je namreč prav tako že razsodilo Sodišče, bi razlaga pogoja zadostnosti sredstev v smislu, da bi morala zadevna oseba sama imeti ta sredstva, ne da bi se imela možnost glede tega sklicevati na sredstva družinskega člana, ki jo spremlja, temu pogoju, kot je oblikovan v Direktivi 2004/38, dodala zahtevo v zvezi z izvorom sredstev, ki bi pomenila nesorazmerno poseganje v uresničevanje temeljne pravice do prostega gibanja in prebivanja iz člena 21 PDEU, ker ni nujna za dosego zastavljenega cilja, in sicer varstva javnih financ držav članic.“ Glej sodbo z dne 16. julija 2015, Singh in drugi (C-218/14, EU:C:2015:476, točki 74 in 75 ter navedena sodna praksa). Čeprav se strinjam s to analizo Komisije, je treba poudariti, da ne samo, da nimam na voljo dovolj informacij za preučitev tega položaja v obravnavanem primeru, predvsem je odločba ministra z dne 11. septembra 2012, ki je N. Chenchooliah ni izpodbijala, postala dokončna. Glej točko 22 teh sklepnih predlogov.

5 Po mnenju Komisije bi bilo treba zato sprejeti ukrep izgona v skladu z nacionalno zakonodajo, s katero je prenesena navedena direktiva.

6 Iz predložitvene odločbe izhaja, da je bila v navedeni zadevi g. Igunmaju, državljanu tretje države, zavrnjena izdaja dovoljenja za prebivanje na Irskem, ker se ni štelo, da bi njegova žena, državljanka Unije, v času vložitve prošnje za izdajo dovoljenja za prebivanje uresničevala svoje pravice na podlagi prava Unije. Ozadje zadeve je prijetje g. Ingumaja za izvršitev odločbe o odstranitvi, izdane proti njemu, preden se je poročil s svojo ženo na Irskem. Glavno vprašanje v navedeni zadevi je bilo, ali se je lahko g. Inguma štel za osebo, ki spada na področje uporabe Direktive 2004/38 in irskih uredb, s katerimi je ta prenesena. Predložitveno sodišče je razsodilo, da se Direktiva 2004/38 in zgoraj navedene uredbe uporabljajo za g. Igunmaja ter da ga je mogoče zato z ozemlja izgnati samo z odločbo o izgonu, izdano v skladu z irskimi uredbami. V točki 32 navedene sodne je navedeno sodišče poudarilo, da obstaja razlika med odločbo o odstranitvi in odločbo o izgonu, saj ima odločba o odstranitvi časovno neomejeno veljavnost. Po navedbah predložitvenega sodišča se z izvršitvijo odločbe o izgonu njeni učinki izčrpajo, razen če jo spremlja prepoved prebivanja za določen čas.

44. Zato se mi zdi, da je treba za odgovor na vprašanji predložitvenega sodišča najprej ugotoviti, ali in koliko se Direktiva 2004/38 uporablja v obravnavanem primeru. S tem namenom bom preučil upoštevno sodno prakso Sodišča, ki po mojem mnenju vključuje določene elemente za koristen odgovor predložitvenemu sodišču.

1. Uporaba Direktive 2004/38 za položaj N. Chenchooliah in njenega zakonca, državljana Unije

a) Uvodne ugotovitve

45. Po vzpostavitvi državljanstva Unije in tri leta po izreku sodbe Grzelczyk,[7] v kateri je Sodišče prvič pojasnilo, da je status državljana Unije temeljni status državljanov držav članic,[8] je bila sprejeta Direktiva 2004/38 kot odziv na potrebo po tem, da se ureditev v zvezi s prostim gibanjem in prebivanjem, ki je veljala od začetka tega tisočletja, prilagodi novemu statusu.[9]

46. Iz uvodnih izjav od 1 do 4 in 11 Direktive 2004/38 izhaja, da je njen namen „olajšati uresničevanje temeljne in individualne pravice do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki je s členom 21(1) PDEU neposredno podeljena državljanom Unije, in to pravico krepiti“.[10] Poleg tega Sodišče pojasnjuje, da se v skladu s členom 1(a) navedene direktive njen cilj nanaša na pogoje, ki urejujejo uresničevanje pravice državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic.[11]

b) Ali je pojem „upravičenec“ v smislu člena 3(1) Direktive 2004/38 statičen ali dinamičen?

47. Člen 3(1) Direktive 2004/38, ki opredeljuje osebno področje uporabe navedene direktive, določa, da se navedena direktiva uporablja za vse državljane Unije, ki „se preselijo ali prebivajo“ v državi članici, razen v tisti državi, katere državljani so, in za njihove družinske člane, kot so opredeljeni v členu 2(2) navedene direktive, ki „jih spremljajo ali se jim pridružijo“.[12]

48. Po razlagi Sodišča iz navedene določbe izhaja, da lahko le upravičenci v smislu člena 3 Direktive 2004/38 pridobijo pravico do prostega gibanja in prebivanja iz navedene direktive. Tak upravičenec je lahko državljan Unije (ki se preseli ali prebiva v državi članici, razen v tisti državi, katere državljan je) ali družinski član (ki ga spremlja ali se mu pridruži), kot je opredeljen v členu 2(2) Direktive 2004/38.[13] V zvezi s tem iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da se z Direktivo 2004/38 družinskim članom državljana Unije, ki so državljani tretje države, ne podeljuje nikakršna samostojna pravica. Tako so morebitne pravice, ki so tem državljanom podeljene z navedeno direktivo, izvedene iz pravic, ki jih ima zadevni državljan Unije na podlagi uresničevanja svoje pravice do prostega gibanja.[14]

49. V obravnavanem primeru je očitno, da je mož N. Chenchooliah, ki je uresničeval svojo pravico do prostega gibanja s tem, da je zapustil državo članico, katere državljan je, in sicer Portugalsko, da se je preselil na Irsko in tam prebival, spadal na področje uporabe člena 3(1) Direktive 2004/38. Zato je imela tudi N. Chenchooliah – tako kot je navedlo predložitveno sodišče – vsaj v obdobju, ko je njen

7 Sodba z dne 20. septembra 2001 (C-184/99, EU:C:2001:458, točka 31).

8 To pojasnilo, ustaljeno v sodni praksi Sodišča, je bilo pred kratkim povzeto v sodbi z dne 10. decembra 2018, Wightman in drugi (C-621/18, EU:C:2018:999, točka 64 in navedena sodna praksa).

9 Glej uvodno izjavo 3 Direktive 2004/38.

10 Sodbe z dne 25. julija 2008, Metock in drugi (C-127/08, EU:C:2008:449, točki 59 in 82); z dne 12. marca 2014, O. in B. (C-456/12, EU:C:2014:135, točka 35), in z dne 18. decembra 2014, McCarthy in drugi (C-202/13, EU:C:2014:2450, točka 31 in navedena sodna praksa).

11 Sodbi z dne 5. maja 2011, McCarthy (C-434/09, EU:C:2011:277, točka 33), in z dne 12. marca 2014, O. in B. (C-456/12, EU:C:2014:135, točka 41).

12 V teh sklepnih predlogih uporabljam izraz „upravičenec“ samo v smislu člena 3(1) Direktive 2004/38. Glej opombo 54 teh sklepnih predlogov.

13 Glej v tem smislu sklepne predloge generalne pravobranilke E. Sharpston v zadevi O. in drugi (C-456/12, EU:C:2013:837, točka 68).

14 Sodba z dne 14. novembra 2017, Lounes (C-165/16, EU:C:2017:862, točka 32 in navedena sodna praksa).

portugalski zakonec uresničeval svojo pravico do prostega gibanja na Irskem, status „upravičenke“ v smislu člena 3(1) navedene direktive.[15] Vendar je treba ob upoštevanju dejstva, da se je mož N. Chenchooliah vrnil na Portugalsko in da Direktiva 2004/38 ne zajema položaja, ko se državljan Unije vrne v državo članico, katere državljan je,[16] šteti, da ta ne ustreza več opredelitvi pojma „upravičenec“ v smislu člena 3 Direktive 2004/38.

50. V tem okviru nastane vprašanje, ali lahko N. Chenchooliah, zakonec državljana Unije, ki je prenehal uresničevati svojo pravico do prostega gibanja, izgubi status „upravičenke“ v smislu člena 3(1) Direktive 2004/38, ker načeloma zaradi vrnitve svojega moža v državo članico, katere državljan je, ne izpolnjuje več pogoja iz navedene določbe, da mora spremljati državljana Unije ali se mu pridružiti.[17]

51. Menim, da je tako.

52. V zvezi s tem sta po mojem mnenju zlasti pomembni sodbi Metock in drugi[18] ter Lounes[19], iz katerih izhaja, da je pojem „upravičenec“ v smislu člena 3(1) Direktive 2004/38 dinamičen oziroma da se spreminja s časom.

1) Sodba Metock in drugi

53. Sodišče je v sodbi Metock in drugi[20] odgovorilo na vprašanji za predhodno odločanje, ki ju je postavilo High Court (višje sodišče) v okviru spora med petimi državljani Unije in njihovimi zakonci, državljani tretjih držav, ter ministrom. Ta je zavrnil njihove prošnje za dovoljenje za prebivanje kot zakoncev državljanov Unije, ki so delali in/ali prebivali na Irskem, ker niso izpolnjevali pogoja predhodnega zakonitega prebivanja v drugi državi članici, ki ga je zahtevala takratna irska ureditev.

54. Na prvem mestu, v zvezi z zahtevo po predhodnem zakonitem prebivanju v drugi državi članici je Sodišče odločilo, da pravic do vstopa in prebivanja v državi članici na podlagi Direktive 2004/38 nimajo vsi državljani tretjih držav, temveč le tisti, ki so družinski člani, v smislu člena 2(2) navedene direktive, državljana Unije, ki izvršuje pravico do prostega gibanja s tem, da je začel prebivati v državi članici, ki

15 Glej točko 40 teh sklepnih predlogov.

16 Sodišče je kljub temu priznalo izvedeno pravico do prebivanja državljanom tretje države, družinskim članom državljana Unije, ob vrnitvi v državo članico, katere državljan je: glej sodbi z dne 7. julija 1992, Singh (C-370/90, EU:C:1992:296, točka 25), in z dne 11. decembra 2007, Eind (C-291/05, EU:C:2007:771, točka 45). V navedenih sodbah je Sodišče zlasti presodilo, da mora imeti državljan tretje države – če je državljan Unije prebival s članom družine, ki je državljan tretje države, v drugi državi članici od tiste, katere državljanstvo ima, več kot dve leti in pol ali leto in pol, in je bil tam zaposlen – ob vrnitvi državljana Unije v državo članico, katere državljanstvo ima, na podlagi prava Unije izvedeno pravico do prebivanja v zadnjenavedeni državi. Sodišče je nato v sodbi z dne 12. marca 2014, O. in B. (C-456/12, EU:C:2014:135, točka 61), pojasnilo, da je treba člen 21(1) PDEU razlagati tako, da se v primeru, v katerem je državljan Unije z državljanom tretje države med dejanskim prebivanjem v skladu in ob upoštevanju pogojev iz člena 7(1) in (2) ali člena 16(1) in (2) Direktive 2004/38 v drugi državi članici od tiste, katere državljan je, razvil ali utrdil družinsko življenje in se navedeni državljan Unije z zadevnim družinskim članom vrne v državo članico, katere državljanstvo ima, po analogiji uporabi Direktiva 2004/38. Tudi če Direktiva 2004/38 ne zajema takega primera vrnitve, jo je treba namreč po mnenju Sodišča glede pogojev za prebivanje državljana Unije v drugi državi članici kot tisti, katere državljanstvo ima, uporabiti po analogiji, če je v obeh primerih državljan Unije referenčna oseba za to, da bi lahko državljan tretje države, ki je družinski član tega državljana Unije, pridobil izvedeno pravico do prebivanja. Kar zadeva vrnitev državljana Unije in njegovega zakonca istega spola, glej sodbo z dne 5. junija 2018, Coman in drugi (C-673/16, EU:C:2018:385). Kar zadeva vrnitev državljana Unije in partnerja, s katerim je v trajnem razmerju, ki je ustrezno potrjeno, glej sodbo z dne 12. julija 2018, Banger (C-89/17, EU:C:2018:570).

17 V zvezi s tem je treba opozoriti, da se glede na to, da N. Chenchooliah ni ne spremljala svojega zakonca na Portugalsko niti se mu ni pridružila, sodna praksa v zvezi z izvedeno pravico do vstopa ali prebivanja državljana tretje države, družinskega člana državljana Unije, ob vrnitvi v državo članico, katere državljan je, ne uporablja za okoliščine iz postopka v glavni stvari. V zvezi z navedeno sodno prakso Sodišča glej opombo 16. Kar zadeva pravico do vstopa državljana tretje države, družinskega člana državljana Unije, ki ima dovoljenje za prebivanje, ki ga je izdala država članica na podlagi člena 5 Direktive 2004/38, je Sodišče razsodilo, da „obveznost pridobitve vizuma ali enakovredna obveznost za vstop na ozemlje države članice izvora državljana Unije [za takega državljana tretje države] ne velja: glej sodbo z dne 18. decembra 2014, McCarthy in drugi (C-202/13, EU:C:2014:2450, točka 42). Glej tudi moje sklepne predloge v zadevi McCarthy in drugi (C-202/13, EU:C:2014:345).

18 Sodba z dne 25. julija 2008 (C-127/08, EU:C:2008:449).

19 Sodba z dne 14. novembra 2017 (C-165/16, EU:C:2017:862).

20 Sodba z dne 25. julija 2008 (C-127/08, EU:C:2008:449). Glej tudi stališče generalnega pravobranilca M. Poiaresa Madura v navedeni zadevi (C-127/08, EU:C:2008:335).

ni država članica, katere državljan je.[21] Razsodilo je, da Direktiva 2004/38 nasprotuje ureditvi države članice, s katero se od državljana tretje države, zakonca državljana Unije, ki prebiva v tej državi članici, katere državljan ni, zato da bi bil upravičen do ugodnosti, ki izhajajo iz določb navedene direktive, zahteva, da je moral, preden se je preselil v državo gostiteljico, zakonito prebivati v drugi državi članici.[22]

55. Na drugem mestu, v zvezi s členom 3(1) Direktive 2004/38 je Sodišče razsodilo, da je treba navedeno določbo razlagati tako, da za državljana tretje države, zakonca državljana Unije, ki prebiva v državi članici, katere državljan ni, ki tega državljana Unije spremlja ali se mu pridruži, veljajo določbe navedene direktive, ne glede na kraj in datum sklenitve zakonske zveze ter ne glede na način, kako je ta državljan vstopil v državo članico gostiteljico.[23]

2) Sodba Lounes

56. Zadeva, v kateri je bila izrečena sodba Lounes,[24] se je nanašala na špansko državljanko P. N. Ormazabal, ki je z naturalizacijo leta 2009, potem ko je od leta 1996 prebivala v Združenem kraljestvu, pridobila britansko državljanstvo, pri tem pa ohranila špansko državljanstvo. Leta 2014 se je P. N. Ormazabal poročila z alžirskim državljanom Toufikom Lounesom. Ta je vložil prošnjo za dovoljenje za prebivanje kot zakonec državljana Unije, ki jo je Secretary of State for the Home Department (minister za notranje zadeve, Združeno kraljestvo) zavrnil, ker je T. Lounes s kršitvijo kontrol, ki veljajo na področju priseljevanja, prekoračil dovoljeno obdobje prebivanja v Združenem kraljestvu.

57. Čeprav je Sodišče ugotovilo, da je P. N. Ormazabal španska državljanka in da je uveljavljala svojo pravico do prostega gibanja s tem, da se je preselila v državo članico, ki ni bila država članica njenega državljanstva, in tam prebivala, saj je leta 1996 zapustila Španijo in se preselila v Združeno kraljestvo, je Sodišče na podlagi okoliščin zadeve razsodilo, da se Direktiva 2004/38 v tem primeru ne uporablja.[25] Sodišče je sledilo sklepnim predlogom generalnega pravobranilca Y. Bota[26] in menilo, da se je zaradi pridobitve britanskega državljanstva P. N. Ormazabal njen pravni položaj spremenil tako z vidika nacionalnega prava kot z vidika Direktive 2004/38.[27] Sodišče je tako razsodilo, da po eni strani P. N. Ormazabal ne ustreza več opredelitvi „upravičenke“ v smislu člena 3(1) Direktive 2004/38 in da njeno prebivanje v Združenem kraljestvu ne more biti več urejeno z navedeno direktivo, saj je to po naravi stvari brezpogojno. Zato je Sodišče odločilo, da T. Lounes nima izvedene pravice do prebivanja v zadevni državi članici na podlagi določb Direktive 2004/38.[28]

58. Sodišče se je torej osredotočilo na državljanstvo Unije.[29] Sodišče je v zvezi s tem opozorilo, da se želi s pravicami, ki jih ima državljan Unije na podlagi člena 21(1) PDEU, vključno z izvedenimi pravicami, ki jih imajo njegovi družinski člani, olajšati postopna vključitev zadevnega državljana Unije v družbo države članice gostiteljice.[30] Zato je Sodišče navedlo, da mora biti državljan Unije v položaju,

21 Sodba z dne 25. julija 2008, Metock in drugi (C-127/08, EU:C:2008:449, točka 73).

22 Sodba z dne 25. julija 2008, Metock in drugi (C-127/08, EU:C:2008:449, točka 80). Naj spomnim, da je Sodišče v navedeni sodbi izvedlo preobrat glede na sodbo z dne 23. septembra 2003, Akrich (C-109/01, EU:C:2003:491).

23 Sodba z dne 25. julija 2008, Metock in drugi (C-127/08, EU:C:2008:449, točka 99).

24 Sodba z dne 14. novembra 2017 (C-165/16, EU:C:2017:862).

25 Sodišče je v zvezi s tem opozorilo, da ni namen Direktive 2004/38 urejati prebivanje državljana Unije v državi članici, katere državljan je, in zato namen navedene direktive prav tako ni, da bi se družinskim članom tega državljana, ki so državljani tretje države, podelila izvedena pravica do prebivanja na ozemlju iste države članice. Sodba z dne 14. novembra 2017, Lounes (C-165/16, EU:C:2017:862, točka 37 in navedena sodna praksa).

26 Glej sklepne predloge generalnega pravobranilca Y. Bota v zadevi Lounes (C-165/16, EU:C:2017:407, točki 48 in 63).

27 Sodba z dne 14. novembra 2017, Lounes (C-165/16, EU:C:2017:862, točka 39).

28 Sodba z dne 14. novembra 2017, Lounes (C-165/16, EU:C:2017:862, točki 41 in 44).

29 Sodba z dne 14. novembra 2017, Lounes (C-165/16, EU:C:2017:862, točka 48): „Cilj in upravičenost take izvedene pravice do prebivanja torej temeljita na ugotovitvi, da bi bila zavrnitev priznanja take pravice zlasti v nasprotju s pravico do prostega gibanja, ki jo ima zadevni državljan Unije na podlagi člena 21(1) PDEU, ter uresničevanjem in polnim učinkom njegovih pravic na podlagi tega člena.“

30 Sodba z dne 14. novembra 2017, Lounes (C-165/16, EU:C:2017:862, točka 56).

v kakršnem je P. N. Ormazabal, zaradi polnega učinka pravic v državi članici gostiteljici upravičen do uživanja pravic iz te določbe tudi po tem, ko je ob izvornem državljanstvu pridobil tudi državljanstvo te države članice, in, natančneje, do tega, da razvije družinsko življenje s svojim zakoncem, ki je državljan tretje države, tako da se zadnjenavedenemu podeli izvedena pravica do prebivanja.[31] Natančneje, Sodišče je razsodilo, da je T. Lounes do take pravice do prebivanja lahko upravičen na podlagi člena 21(1) PDEU pod pogoji, ki ne smejo biti strožji od pogojev, ki so v Direktivi 2004/38 določeni za dodelitev navedene pravice državljanu tretje države, ki je družinski član državljana Unije, ki je s preselitvijo v drugo državo članico kot tisto, katere državljanstvo ima, uveljavil svojo pravico do prostega gibanja.[32]

3) Spremenljivost pojma „upravičenec“ v smislu člena 3(1) Direktive 2004/38: ugotovitve iz sodb Metock in drugi ter Lounes

59. Popolnoma se zavedam razlik v dejstvih med to zadevo ter zadevama, v katerih sta bili izrečeni sodbi Metock in drugi[33] in Lounes[34]. Kljub temu se mi ti sodbi zdita – kot sem že omenil v točki 52 teh sklepnih predlogov – upoštevni zlasti za presojo dinamičnosti ali spremenljivosti pojma „upravičenec“ v smislu člena 3(1) Direktive 2004/38.

60. V zvezi s sodbo Metock in drugi[35] se mi zdi zanimivo najprej ugotoviti, da so se štiri tožeče stranke v glavni stvari, državljani tretje države, na podlagi Direktive 2004/38 sklicevali na pravico, da se nastanijo skupaj s svojimi zakonci, državljani Unije, v državi članici gostiteljici.[36] Prošnje za dovoljenje za prebivanje teh državljanov tretje države v državi članici gostiteljici so bile namreč takrat vložene v času, ko so njihovi zakonci, državljani Unije, tam prebivali že nekaj let. Sodišče je torej navedeno sodbo izreklo v okviru priznanja izvedene pravice do prebivanja v državi članici gostiteljici, v kateri je zakonec, državljan Unije, uresničeval svojo pravico do prostega gibanja s tem, da je tam začel prebivati.[37] Naj spomnim, da je Sodišče odločilo, da zahteva, da oseba spremlja državljana Unije ali se mu pridruži, poleg tega ustreza cilju izvedenih pravic do vstopa in do prebivanja, ki ju Direktiva 2004/38 določa za družinske člane državljana Unije, kadar „bi dejstvo, da državljana Unije njegova družina ne more spremljati ali se mu pridružiti v državi članici gostiteljici, škodovalo njegovi svobodi gibanja s tem, da bi ga odvračalo od izvrševanja njegovih pravic do vstopa in prebivanja v tej državi članici“.[38]

61. Ali se lahko glede na te ugotovitve šteje, da status „upravičenca“ v smislu člena 3(1) Direktive 2004/38, ker je bil pridobljen s poroko državljana tretje države z državljanom Unije, ki uresničuje pravico do prostega gibanja v državi članici gostiteljici, v kateri skupaj prebivata, ostane pridobljen in ga ni mogoče izgubiti?

31 Sodba z dne 14. novembra 2017, Lounes (C-165/16, EU:C:2017:862, točka 60). Glej tudi sklepne predloge generalnega pravobranilca Y. Bota v zadevi Lounes (C-165/16, EU:C:2017:407, točka 86): „Če bi zdaj izgubila pravice, ki jih je doslej uživala v zvezi s prebivanjem svojih družinskih članov, ker se je želela z naturalizacijo še bolj vključiti v državo članico gostiteljico, bi bil odvzet polni učinek pravicam, ki jih ima na podlagi člena 21(1) PDEU.“

32 Sodba z dne 14. novembra 2017, Lounes (C-165/16, EU:C:2017:862, točka 62).

33 Sodba z dne 25. julija 2008 (C-127/08, EU:C:2008:449).

34 Sodba z dne 14. novembra 2017 (C-165/16, EU:C:2017:862).

35 Sodba z dne 25. julija 2008 (C-127/08, EU:C:2008:449).

36 Glej sodbo z dne 25. julija 2008, Metock in drugi (C-127/08, EU:C:2008:449, točke od 18 do 37).

37 Sodba z dne 25. julija 2008, Metock in drugi (C-127/08, EU:C:2008:449, točka 73).

38 Sodba z dne 25. julija 2008, Metock in drugi (C-127/08, EU:C:2008:449, točka 63). Glej tudi sodbe z dne 8. novembra 2012, Iida (C-40/11, EU:C:2012:691, točki 63 in 68); z dne 12. marca 2014, O. in B. (C-456/12, EU:C:2014:135, točka 45); z dne 13. septembra 2016, Rendón Marín (C-165/14, EU:C:2016:675, točka 73), in z dne 14. novembra 2017, Lounes (C-165/16, EU:C:2017:862, točka 48).

62. Menim, da ne.[39]

63. Ker je bila navedena sodba izrečena v okviru prošenj državljanov tretje države, zakoncev državljanov Unije, v zvezi s pravico teh državljanov tretje države, da se namestijo skupaj s svojimi zakonci, državljani Unije, v državi članici gostiteljici, iz razlogovanja Sodišča – v nasprotju s trditvijo N. Chenchooliah – ni mogoče sklepati, da status „upravičenca“ v smislu člena 3(1) Direktive 2004/38 ostane pridobljen in ga ni mogoče izgubiti v položaju, kot je tisti iz postopka v glavni stvari.

64. Poleg tega je Sodišče pred kratkim poudarilo dinamičnost ali spremenljivost statusa „upravičenca“ v smislu navedene določbe v sodbi Lounes.[40] Na podlagi okoliščin zadeve, v kateri je bila izrečena navedena sodba, omenjenih v točki 56 teh sklepnih predlogov, je Sodišče namreč odločilo, da P. N. Ormazabal, državljanka Unije, potem ko je pridobila državljanstvo države članice gostiteljice, ni več ustrezala opredelitvi pojma „upravičenka“ v smislu člena 3(1) Direktive 2004/38, in to čeprav je skoraj dvajset let uresničevala svojo pravico do prostega gibanja v državi članici gostiteljici in da je celo pridobila pravico do stalnega prebivališča v smislu navedene direktive.[41]

65. Če se uporabijo ugotovitve iz navedenih dveh sodb v obravnavanem primeru, da bi se preučila spremenljivost pojma „upravičenec“ v smislu člena 3(1) Direktive 2004/38, to pomeni, da je N. Chenchooliah najprej kot žena portugalskega državljana pridobila izvedeno pravico do prebivanja za vsaj tri mesece na podlagi člena 6(1) navedene direktive. V tistem trenutku je bila „upravičenka“ v smislu člena 3(1) Direktive 2004/38, ker je z možem, državljanom Unije, prebivala v drugi državi članici, kot je tista, katere državljan je bil. Vendar je N. Chenchooliah nato izgubila status „upravičenke“ v smislu navedene določbe, ker se je njen mož vrnil na Portugalsko, ker ni več izpolnjeval pogojev za prebivanje v državi članici gostiteljici in ker sama ni več izpolnjevala pogoja, da ga spremlja ali se mu pridruži v navedeni državi članici.[42] Iz tega izhaja, da od vrnitve njenega moža na Portugalsko, ker je ostala na Irskem, kjer ne prebiva več z njim, N. Chenchooliah ne ustreza več opredelitvi „upravičenke“ v smislu člena 3(1) Direktive 2004/38.

66. Zdaj ko je bilo to predstavljeno, ostaja odprto vprašanje, ki je v tej zadevi bistveno: ali se lahko šteje, čeprav N. Chenchooliah ni več „upravičenka“ v smislu člena 3(1) Direktive 2004/38, da še vedno spada na področje uporabe navedene direktive zaradi njenega izgona iz države članice gostiteljice?

67. Kot bom predstavil v premislekih, ki sledijo, sem prepričan, da je odgovor na to pritrdilen.

39 Pri tem se po mojem mnenju ne sme pomešati na eni strani položajev, v katerih je jasno, da pogoji iz Direktive 2004/38 niso izpolnjeni, kot je primer, v katerem se državljan Unije vrne v državo članico, katere državljan je, ali preseli v drugo državo članico za stalno, medtem ko njegov zakonec, državljan tretje države, ostane v državi članici gostiteljici, kjer sta prebivala skupaj, ter na drugi strani položajev, ki so *začasni*, pri katerih je treba šteti, da imata državljan Unije in njegov zakonec, državljan tretje države, še naprej status „upravičencev“ v smislu člena 3(1) Direktive 2004/38. Tak je primer državljana Unije, ki se začasno preseli in prebiva v državi članici, katere državljan je, zaradi zdravljenja, ki je ustrezno potrjeno, ali da bi začasno skrbel za družinskega člana z zdravstvenimi težavami, ali ki se začasno preseli in prebiva v drugi državi članici iz pomembnih razlogov, kot so nosečnost in porod, študij ali strokovno izobraževanje, ali iz službenih razlogov, kot je napotitev v drugo državo članico ali tretjo državo in spada v drugo kategorijo položajev. To po mojem mnenju pomeni, da v primeru, v katerem se mora državljan Unije začasno vrniti ali prebivati v državi članici, katere državljan je, ali se *začasno* preseliti ali prebivati v drugi državi članici iz razlogov, ki so ustrezno potrjeni, mora njegov zakonec, državljan tretje države, ki ostane v državi članici gostiteljici, zlasti da bi se izognil izgubi dela, študiral ali strokovno izobraževal v tej državi članici, še naprej spadati v okvir pojma „upravičenec“ v smislu člena 3(1) Direktive 2004/38. Kar zadeva ohranitev dovoljenja za prebivanje v primeru začasnih odsotnosti, glej člen 11(2) navedene direktive.

40 Sodba z dne 14. novembra 2017 (C-165/16, EU:C:2017:862).

41 Posledica postopnega in vzornega vključevanja P. N. Ormazabal v družbo države članice gostiteljice, ki je privedlo do državljanstva te države članice, je bila namreč paradoksalno izguba njenih pravic v okviru Direktive 2004/38, čeprav je v vsaki fazi izpolnjevala zahtevane pogoje za prebivanje. V zvezi s tem paradoksom glej sklepne predloge generalnega pravobranilca Y. Bota v zadevi Lounes (C-165/16, EU:C:2017:407, točke od 86 do 89). Vendar je Sodišče to ozko razlago Direktive 2004/38 uravnotežilo z uporabo člena 21(1) PDEU, ki je še vedno veljal za P. N. Ormazabal. V zvezi s tem se mi zdi pomembno poudariti, da je v navedeni sodbi Sodišče med drugim upoštevalo špansko državljanstvo P. N. Ormazabal, ko je navedlo, da „[d]ržava članica […] ne sme omejiti učinkov, ki izhajajo iz imetništva državljanstva druge države članice, zlasti pravic, ki so z njim povezane na podlagi prava Unije in ki nastanejo s tem, da državljan uveljavi svojo pravico do prostega gibanja“: sodba z dne 14. novembra 2017, Lounes (C-165/16, EU:C:2017:862, točka 55). Glede vprašanja načela primarnosti domačega državljanstva glej zlasti Pataut, É., „Les conflits de nationalités face au droit de l'Union“, Revue critique de droit international privé, april–junij 2018, str. od 241 do 256.

42 Ker se je mož N. Chenchooliah vrnil na Portugalsko, kjer prestaja dolgo zaporno kazen, ni mogoče šteti, da je njegova vrnitev na Portugalsko „začasna“ v smislu iz opombe 39 teh sklepnih predlogov. Glej tudi opombi 16 in 17 teh sklepnih predlogov.

c) „Življenjski krog“ uresničevanja pravice do prostega gibanja državljana Unije in njegovih družinskih članov v okviru Direktive 2004/38

68. Najprej je treba poudariti, da N. Chenchooliah nima več statusa „upravičenke“ v smislu člena 3(1) Direktive 2004/38 in da je zato izgubila pravico do prebivanja v državi članici gostiteljici, vendar to nikakor ne pomeni, da se zanjo ne morejo uporabljati druge določbe navedene direktive. Seveda je možnost uporabe Direktive 2004/38 določena s členom 3(1) za obdobje, v katerem so državljan Unije in njegovi družinski člani „upravičenci“ v smislu navedene določbe. Tako imajo v tem obdobju na podlagi navedene direktive pravico do prostega gibanja in prebivanja. Vendar pa posledice izgube statusa „upravičenca“ v smislu člena 3(1) Direktive 2004/38, med drugim izgon, ostajajo še vedno povezane z obdobjem, v katerem so ta državljan Unije in njegovi družinski člani zakonito prebivali v državi članici gostiteljici kot „upravičenci“ v smislu člena 3(1) navedene direktive.

69. Naj to misel natančneje pojasnim.

1) Razlikovalna uporaba Direktive 2004/38

70. Struktura Direktive 2004/38 kaže, da navedena direktiva vzpostavlja sistem razlikovalne uporabe njenih določb. Že iz naslovov različnih poglavij in določb Direktive 2004/38 je razviden tak sistem.[43] Struktura navedene direktive namreč po eni strani kaže na spreminjanje položajev državljana Unije in njegovih družinskih članov, ki jih ureja, in pravic, ki jih podeljuje, ter po drugi na postopno vključevanje upravičencev v državo članico gostiteljico. Direktiva 2004/38 namreč ureja celoten življenjski krog uresničevanja pravice do prostega gibanja državljana Unije in njegovih družinskih članov od njihovega prihoda v državo članico, ki ni država, katere državljanstvo ima navedeni državljan, do njihovega odhoda iz nje.[44]

71. Direktiva 2004/38 torej vzpostavlja sistem, ki zajema različne vrste pravic za različne kategorije državljanov in ki zato pomeni „razlikovalno uporabo“ njenih določb. Taka razlikovalna uporaba je povezana s tem, da so lahko po eni strani položaji vstopa, prebivanja ali odhoda državljana Unije, ki uresničuje pravico do prostega gibanja, in njegovih družinskih članov, ki ga spremljajo ali se mu pridružijo, zelo različni, po drugi strani pa se lahko v obdobju prebivanja v državi članici gostiteljici njihov položaj spreminja. Razlikovalna uporaba Direktive 2004/38 preprosto pomeni, da lahko za različne kategorije državljanov Unije in njihovih družinskih članov (študenti, iskalci zaposlitve, delavci ali osebe s stalnim prebivališčem itd.) veljajo različne vrste pravic glede na fazo, v kateri so (prebivanje do treh mesecev, za več kot tri mesece ali stalno), ter na pogoje za vstop ali prebivanje, ki jih izpolnjujejo, ves čas uresničevanja njihove pravice do prostega gibanja in prebivanja. Celoten življenjski krog uresničevanja njihove pravice do prostega gibanja torej spada v celoti na področje uporabe te direktive.[45]

43 Glej zlasti poglavje II, naslovljeno „Pravica do izstopa in vstopa“, in poglavje III, naslovljeno „Pravica do prebivanja“ (do treh mesecev, za več kot tri mesece, stalno), ohranitev pravice do prebivanja (tudi v primeru odhoda državljana Unije), omejitve pravice do vstopa in izstopa (izgon), navedene direktive.

44 Življenjski krog iz Direktive 2004/38 razumem kot obdobje, v katerem zaporedoma potekajo faze, ki sestavljajo prosto gibanje državljanov Unije, vključno s tisto, v kateri pravica do prostega gibanja, ki jo ureja navedena direktiva, preneha obstajati.

45 Glej točko 70 teh sklepnih predlogov.

72. Poleg tega je ta splošni koncept popolnoma v skladu s konceptom, da sistem, ki ga določa Direktiva 2004/38, postopoma ureja pravico do prebivanja v državi članici gostiteljici.[46] Tu se ponovno zasledi koncept spreminjanja. Najprej, pravica do prebivanja do treh mesecev iz člena 6 Direktive 2004/38 tako ni povezana z nobenim pogojem ali formalnostjo, razen z zahtevo, da ima oseba veljavno osebno izkaznico ali potni list.[47] Dalje, za pravico do prebivanja za več kot tri mesece je treba izpolnjevati pogoje iz člena 7(1) Direktive 2004/38.[48] Nazadnje, pravica do stalnega prebivališča[49] je določena v členu 16 navedene direktive za državljane Unije in njihove družinske člane, ki zakonito prebivajo nepretrgano pet let v državi članici gostiteljici.[50] Državljan Unije in njegovi družinski člani lahko torej preidejo eno ali več faz uresničevanja svoje pravice do prostega gibanja, če izpolnjujejo pogoje, ki so odvisni od trajanja prebivanja, iz Direktive 2004/38,[51] s čimer napreduje njihovo „postopno vključevanje“ v družbo države članice gostiteljice.

73. Vendar čeprav v nekem trenutku te osebe ne izpolnjujejo več pogojev iz Direktive 2004/38, zaradi česar izgubijo status „upravičencev“ v smislu člena 3(1) navedene direktive ter s tem pravico do vstopa in prebivanja v državi članici gostiteljici, to ne pomeni, da zanje ne veljajo druge določbe navedene direktive. Druge določbe ne urejajo samo pogojev za ohranitev pravice do prebivanja in pogojev, pod katerimi ta pravica preneha obstajati (členi od 12 do 14), temveč tudi omejitve pravice do vstopa in prebivanja ter varstvo v primeru izgona (člen 15).

74. V zvezi s tem se mi zdi smiselno opozoriti, da člen 14(2) Direktive 2004/38 določa, da „[imajo d]ržavljani Unije in njihovi družinski člani […] pravico do prebivanja, predvideno v členih 7, 12 in 13, dokler izpolnjujejo pogoje, določene v teh členih“. Člena 12 in 13 navedene direktive urejata ohranitev pravice do prebivanja družinskih članov v primeru smrti ali odhoda državljana Unije oziroma ohranitev te pravice v primeru razveze, razveljavitve zakonske zveze ali prenehanja registriranega partnerstva. Medtem ko položaji, navedeni v teh dveh členih, ne vplivajo na pravico do prebivanja družinskih članov državljana Unije, ki imajo državljanstvo države članice,[52] je drugače za družinske člane državljana Unije, ki so državljani tretje države, ki morajo izpolnjevati določene pogoje, da ohranijo svojo izvedeno pravico do prebivanja. Če ti pogoji iz člena 12(2) in člena 13(2) Direktive 2004/38 niso

46 Sodišče je v zvezi s tem že večkrat poudarilo, da je v splošnem okviru Direktive 2004/38 namen, da se olajša in okrepi uresničevanje temeljne in individualne pravice do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki je državljanom Unije podeljena neposredno s Pogodbo DEU, vključen v postopni sistem, ki ureja pravico do prebivanja v državi članici gostiteljici. Sodišče je dodalo, da ta sistem, ki v bistvu povzema stopnje in pogoje iz različnih instrumentov prava Unije in sodne prakse, ki so obstajali pred to direktivo, pripelje do pravice do stalnega prebivališča. Sodbe z dne 21. decembra 2011, Ziolkowski in Szeja (C-424/10 in C-425/10, EU:C:2011:866, točka 38); z dne 16. januarja 2014, Onuekwere (C-378/12, EU:C:2014:13, točka 30), in z dne 17. aprila 2018, B in Vomero (C-316/16 in C-424/16, EU:C:2018:256, točka 51).

47 V skladu s členom 14(1) navedene direktive imajo državljani Unije in njihovi družinski člani to pravico, dokler ne postanejo nesorazmerno breme sistema socialne pomoči v državi članici gostiteljici.

48 V skladu s členom 14(2) navedene direktive imajo državljani Unije in njihovi družinski člani to pravico, samo če izpolnjujejo zlasti pogoje iz člena 7 navedene direktive, katerih namen je preprečiti, da postanejo nesorazmerno breme sistema socialne pomoči v državi članici gostiteljici. Glej sklepne predloge generalnega pravobranilca M. Watheleta v zadevi Gusa (C-442/16, EU:C:2017:607, točki 51 in 52): „[T]a drugi cilj [ki izhaja iz uvodne izjave 10] obstaja samo zaradi prvega: ker je Direktiva namenjena temu, da se olajša izvrševanje pravice do prebivanja, so države članice menile, da je treba zagotoviti obvladovanje finančnega bremena te svoboščine.“

49 Natančneje, iz člena 16(1) Direktive 2004/38 izhaja, da za pravico do stalnega prebivališča ne veljajo pogoji, določeni v poglavju III te direktive. Tako bi bil imetnik pravice do stalnega prebivališča lahko breme sistema socialne pomoči v državi članici gostiteljici in ga z ozemlja te države članice ne bi bilo mogoče izgnati. Glej Lenaerts, K., „European Union Citizenship, National Welfare Systems and Social Solidarity“, *Jurisprudence*, št. 18, 2011, str. 409.

50 „Temeljni koncept je ta, da se pravice, ki jih imajo državljan Unije in njegovi družinski člani, povečujejo s trajanjem prebivanja v drugi državi članici“: Barnard, C., *The Substantive Law of the EU: The Four Freedoms*, 5. izdaja, Oxford University Press, Oxford, 2016, str. 438.

51 Da bi državljan Unije svoje prebivanje v državi članici gostiteljici podaljšal na več kot tri mesece, mora namreč biti „delavec ali samozaposlena oseba“ (člen 7, odstavek 1(a)) ali imeti dovolj sredstev, da med prebivanjem ne bo postal breme sistema socialne pomoči v državi članici gostiteljici, in celovito zavarovalno kritje (člen 7, odstavek 1(b)) ali biti študent (člen 7, odstavek 1(c)) ali družinski član, ki spremlja ali se je pridružil državljanu Unije, ki sam izpolnjuje zgoraj navedene pogoje (člen 7, odstavek 1(d)). Če državljan izpolnjuje enega od teh pogojev, se pravica do prebivanja za več kot tri mesece (ob upoštevanju omejitev iz odstavka 4 člena 7) razširi tudi na njegove družinske člane, ki niso državljani države članice (odstavek 2 istega člena).

52 Brez poseganja v člen 12(1), drugi pododstavek, Direktive 2004/38, ki določa, da „[morajo p]red pridobitvijo pravice do stalnega prebivališča […] zadevne osebe izpolnjevati pogoje, določene v točkah (a), (b), (c) ali (d) člena 7(1)“, in člen 13(1), drugi pododstavek, Direktive 2004/38, ki določa, da „[morajo p]red pridobitvijo pravice do stalnega prebivališča […] zadevne osebe izpolniti pogoje, določene v točkah (a), (b), (c) ali (d) člena 7(1)“.

izpolnjeni, te osebe izgubijo pravico do prebivanja, ne da bi pri tem izgubile varstvo pred izgonom. Zaščitene so namreč s členom 15 (poglavje III) navedene direktive, ki ureja omejevanje prostega pretoka državljanov Unije in njihovih družinskih članov iz drugih razlogov, razen javnega reda, javne varnosti ali javnega zdravja. Položaj N. Chenchooliah spada v okvir zadnje določbe.

75. Po mojem mnenju iz preučitve členov 12 in 13 Direktive 2004/38 izhaja, da državljan tretje države izgubi izvedeno pravico do prebivanja in da zato ni več „upravičenec“ v smislu člena 3(1) navedene direktive, vendar mu navedena direktiva daje varstvo v primeru izgona iz člena 15 te iste direktive.

76. Zdaj ko je to pojasnjeno, se mi zdi v tej fazi preučitve pomembno poudariti bistveno razliko med to zadevo in zadevo, v kateri je bila izrečena sodba Lounes. [53]

2) Bistvena razlika med to zadevo in zadevo, v kateri je bila izrečena sodba Lounes

77. V zadevi Lounes je bila sprememba, ki se je zgodila, temeljna sprememba statusa P. N. Ormazabal. Iz navedene sodbe namreč izhaja, da se je s pridobitvijo državljanstva države članice gostiteljice spremenil pravni položaj P. N. Ormazabal tako glede nacionalnega prava kot Direktive 2004/38. Čeprav je navedena direktiva veljala za skoraj dvajset let uresničevanja njene pravice do prostega gibanja v državi članici gostiteljici, se torej zaradi te temeljne spremembe pravnega položaja P. N. Ormazabal njen položaj ni spremenil v okviru področja uporabe Direktive 2004/38, temveč nasprotno, zunaj njega, tako da se navedena direktiva po naturalizaciji P. N. Ormazabal zanjo ni več uporabljala. Zato T. Lounes ni imel izvedene pravice do prebivanja v državi članici gostiteljici na podlagi določb Direktive 2004/38.

78. Nasprotno, v zadevi v glavni stvari se je z vrnitvijo zakonca N. Chenchooliah na Portugalsko končal življenjski krog njune pravice do prostega gibanja in prebivanja (lastne in izvedene), zaradi česar sta izgubila status „upravičencev“ v smislu člena 3(1) Direktive 2004/38, ne da bi pri tem izgubila varstvo, ki ga navedena direktiva določa v primeru izgona z ozemlja države članice gostiteljice.

79. Drugače povedano, drugače kakor položaj P. N. Ormazabal, ki je po pridobitvi britanskega državljanstva izstopila s področja uporabe Direktive 2004/38 zaradi spremembe pravnega položaja, ki izhaja iz spremembe statusa (pri čemer je zanjo kljub temu veljal člen 21(1) PDEU), položaja moža N. Chenchooliah po njegovi vrnitvi na Portugalsko navedena direktiva ne ureja več, ne da bi to pomenilo, da se je spremenil njegov pravni položaj. Ta zadnji bi lahko namreč v prihodnosti uresničeval pravico do prostega gibanja na Irskem v okviru Direktive 2004/38, medtem ko ima P. N. Ormazabal kot britanska državljanka brezpogojno pravico do prebivanja v Združenem kraljestvu. Zato ni namen navedene direktive, da bi urejala njeno pravico do prebivanja v navedeni državi članici.

80. V nasprotju s položajem T. Lounesa, ki po tem, ko je njegova žena pridobila britansko državljanstvo, ni mogel imeti pravice do prebivanja v smislu Direktive 2004/38, položaj N. Chenchooliah po vrnitvi njenega zakonca na Portugalsko zato spada na področje uporabe drugih določb navedene direktive zaradi njenega izgona. [54]

53 Sodba z dne 14. novembra 2017 (C-165/16, EU:C:2017:862).

54 Kot je Komisija navedla na obravnavi, je treba razlikovati glede na cilj uporabe pojma „upravičenec“, in sicer zlasti tistim v zvezi z uresničevanjem pravice do prostega gibanja in/ali pravice do prebivanja ali tistim v zvezi z omejevanjem teh pravic in varstvom v primeru izgona.

3) Izgon državljana tretje države, zakonca državljana Unije, še naprej spada na področje uporabe Direktive 2004/38, če je ta državljan prenehal uresničevati svojo pravico do prostega gibanja v državi članici gostiteljici zaradi svoje vrnitve v državo članico, katere državljan je

81. Kot izhaja iz premislekov, predstavljenih v točkah od 68 do 80 teh sklepnih predlogov, je jasno, da izgon N. Chenchooliah spada na področje uporabe Direktive 2004/38, zlasti člena 15 navedene direktive.

82. V zvezi s tem se mi zdijo pomembne še tri druge stvari.

83. Na prvem mestu, ugotavljam, da je minister v zadevi, v kateri je bila izrečena sodba Metock in drugi,[55] že zagovarjal široko razlago uporabe nacionalne zakonodaje o tujcih za zakonce, ki so družinski člani državljana Unije. Sodišče je to stališče zavrnilo v točkah od 60 do 70 svoje sodbe. Sodišče je v tem okviru opozorilo zlasti na pristojnost zakonodajalca Unije, da ureja pogoje za vstop in za prebivanje družinskih članov državljana Unije na ozemlje držav članic, kadar bi dejstvo, da državljana Unije njegova družina ne more spremljati ali se mu pridružiti v državi članici gostiteljici, škodovalo njegovi svobodi gibanja s tem, da bi ga odvračala od izvrševanja njegovih pravic do vstopa in prebivanja v tej državi članici.[56]

84. Poleg tega bi priznanje možnosti državam članicam, da odločijo o izgonu z ozemlja države članice gostiteljice v skladu s postopkovnimi jamstvi Direktive 2004/38 ali o odstranitvi v skladu z nacionalnim pravom o tujcih, državljanih tretje države, družinskih članih državljana Unije, pomenilo, da bi se svoboda gibanja državljanov Unije v državi članici, katere državljani niso, med državami članicami razlikovala glede na določbe nacionalnega prava glede priseljevanja, med drugim tiste, ki dovoljujejo odstranitev s prepovedjo vstopa za nedoločen čas. Tak rezultat ne bi bil združljiv s pravico vseh državljanov Unije do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic.

85. Na drugem mestu, poudariti je treba – tako kot je izrecno poudarila Komisija – da bi bila razlaga, po kateri bi za državljana Unije in njegove družinske člane veljali različni postopki izgona, v nasprotju s ciljem, ki je zagotoviti varstvo družinskega življenja in olajšati uresničevanje pravice do prostega gibanja.[57] Če bi bilo mogoče državljana tretje države, zakonca državljana Unije, ki ne uresničuje več svoje pravice do prostega gibanja, odstraniti na podlagi nacionalnega prava o tujcih, ki določa prepoved vstopa na irsko ozemlje za nedoločen čas, tako kot v obravnavanem primeru, bi to dejansko pomenilo, da bi bilo državljanu Unije preprečeno, da bi se v prihodnosti vrnil na Irsko s svojim zakoncem, če bi želel uresničevati svojo pravico do prostega gibanja v tej državi članici.[58]

86. Sodišče je v zvezi s tem že opozorilo, da je v uvodni izjavi 5 Direktive 2004/38 navedeno, da bi morala biti „pravica vseh državljanov Unije do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic zagotovljena tudi njihovim družinskim članom, ne glede na državljanstvo, če naj bi se uresničevala v objektivnih razmerah svobode in dostojanstva“.[59] Po mojem mnenju je smiselno šteti, da morajo te „objektivne razmere svobode in dostojanstva“ veljati za celoten življenjski krog uresničevanja pravice do prostega gibanja državljanov Unije in njihovih družinskih članov od njihovega prihoda v državo

55 Sodba z dne 25. julija 2008 (C-127/08, EU:C:2008:449).

56 Sodba z dne 25. julija 2008, Metock in drugi (C-127/08, EU:C:2008:449, točka 63). Glej tudi sodbe z dne 8. novembra 2012, Iida (C-40/11, EU:C:2012:691, točki 63 in 68); z dne 12. marca 2014, O. in B. (C-456/12, EU:C:2014:135, točka 45); z dne 13. septembra 2016, Rendón Marín (C-165/14, EU:C:2016:675, točka 73), in z dne 14. novembra 2017, Lounes (C-165/16, EU:C:2017:862, točka 48).

57 Po pojasnilih Komisije na obravnavi na Sodišču bi bil v tem primeru državljan Unije predmet odločbe o izgonu na podlagi irske zakonodaje, s katero je prenesena Direktiva 2004/38, medtem ko bi bil zakonec, državljan tretje države, predmet odločbe o odstranitvi s prepovedjo vrnitve na Irsko za nedoločen čas na podlagi nacionalnega prava o tujcih, kar izrecno prepoveduje člen 15(3) navedene direktive.

58 V skladu s členom 21(1) PDEU ima „[v]sak državljan Unije pravico do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic ob upoštevanju omejitev in pogojev, določenih s Pogodbama in ukrepi, ki so bili sprejeti za njuno uveljavitev“.

59 Sodbi z dne 25. julija 2008, Metock in drugi (C-127/08, EU:C:2008:449, točka 83), in z dne 18. decembra 2014, McCarthy in drugi (C-202/13, EU:C:2014:2450, točka 33).

članico gostiteljico do njihovega odhoda iz nje. Poleg tega je v uvodni izjavi 25 navedeno, da je treba opredeliti postopkovna jamstva za zagotovitev visoke stopnje varstva pravic državljanov Unije in njihovih družinskih članov v primeru zavrnitve dovoljenja za vstop ali prebivanje v drugi državi članici.

87. Na tretjem in zadnjem mestu, stališče, ki sem ga predstavil v točkah od 68 do 80 teh sklepnih predlogov, da N. Chenchooliah še vedno spada na področje uporabe Direktive 2004/38, zlasti njenega člena 15, za namene njenega izgona, je v skladu s potrebo po tem, da se določbe Direktive 2004/38 ne razlagajo ozko in da se jim ne odvzame polni učinek. [60]

88. Zato glede na zgoraj navedeno menim, da je prenehanje ali potek pravice do prebivanja del konca uresničevanja pravice do prostega gibanja, vendar izgon državljana tretje države, zakonca državljana Unije, z ozemlja države članice gostiteljice še vedno spada na področje uporabe Direktive 2004/38, zlasti člena 15 navedene direktive, če je ta državljan prenehal uresničevati pravico do prostega gibanja v državi članici gostiteljici s tem, da se je vrnil v državo članico, katere državljan je.

2. Omejitve in postopkovna jamstva, ki se uporabljajo za izgon državljanov Unije in njihovih družinskih članov, državljanov tretjih držav, zaradi poteka njihove pravice do prebivanja

89. Direktiva 2004/38 določa omejitve in postopkovna jamstva, ki se uporabljajo za izgon državljanov Unije in njihovih družinskih članov. Natančneje, navedena direktiva razlikuje med dvema različnima položajema na podlagi razlogov, s katerimi je utemeljen izgon. Odločba o izgonu je tako lahko utemeljena z razlogi javnega reda, javne varnosti ali javnega zdravja (poglavje VI) ali z drugimi razlogi (člen 15), zlasti s tem, da upravičenec iz Direktive 2004/38 preneha izpolnjevati pogoje za prebivanje, ki jih ta določa.

90. Čeprav se strinjam z ministrom, da razlogi, navedeni za utemeljitev izgona N. Chenchooliah, ne spadajo med razloge javnega reda, javne varnosti ali javnega zdravja iz Direktive 2004/38, se mi iz razlogov, ki jih bom navedel spodaj, ne zdi mogoče, da položaj N. Chenchooliah ne bi bil zajet s členom 15 navedene direktive.

a) Področje uporabe poglavja VI Direktive 2004/38

91. Minister in vlade, ki so predložile stališča, trdijo, da v položaju, kot je tisti, v katerem je N. Chenchooliah, odločbe o izgonu ne urejajo določbe poglavja VI Direktive 2004/38, temveč nacionalno pravo o tujcih (odločba o odstranitvi). [61]

92. Nasprotno, N. Chenchooliah trdi, da je treba odločbo o njenem izgonu izdati na podlagi in ob upoštevanju zahtev določb poglavja VI Direktive 2004/38, zlasti členov 27 in 28 navedene direktive.

93. Prvič, pred preučitvijo stopnje varstva pred izgonom, podeljene državljanu tretje države, zakoncu državljana Unije, kot je N. Chenchooliah, je treba opozoriti, da iz naslova poglavja VI Direktive 2004/38 izhaja, da se določbe v tem poglavju, zlasti člen 27, nanašajo na omejitve pravice do vstopa in pravice do prebivanja zaradi javnega reda, javne varnosti ali javnega zdravja.

60 Sodbe z dne 11. decembra 2007, Eind (C-291/05, EU:C:2007:771, točka 43); z dne 25. julija 2008, Metock in drugi (C-127/08, EU:C:2008:449, točka 84), in z dne 18. decembra 2014, McCarthy in drugi (C-202/13, EU:C:2014:2450, točka 32).

61 Glej točko 32 teh sklepnih predlogov. Opozoriti je treba – tako kot izhaja iz pravnega okvira, ki ga je predstavilo predložitveno sodišče – da odločbo o odstranitvi, izdano na podlagi člena 3 zakona o priseljevanju iz leta 1999 po uradni dolžnosti spremlja prepoved vstopa na irsko ozemlje za nedoločen čas.

94. Očitno je, da razlogi, navedeni za utemeljitev izgona N. Chenchooliah, ne temeljijo na razlogih javnega reda, javne varnosti ali javnega zdravja iz poglavja VI Direktive 2004/38.[62] Kot je minister navedel v pisnih stališčih in potrdil na obravnavi, je namreč njen izgon utemeljen s tem, da njen zakonec, državljan Unije, od svoje vrnitve na Portugalsko ne uresničuje več svoje pravice do prostega gibanja na Irskem. Minister je navedel tudi, da je odločba o odstranitvi, kot je osnutek odločbe o odstranitvi N. Chenchooliah, ukrep kontrole na področju priseljevanja, sprejet za ekonomske namene.

95. Drugič, zdi se mi smiselno vrniti k sodbi Metock in drugi,[63] pri čemer se sklicujem na njeni točki 94 in 95. Naj spomnim, da je Sodišče v točki 94 navedene sodbe odločilo, da „[u]poraba Direktive 2004/38 le za družinske člane državljana Unije, ki tega ‚spremljajo' ali se mu ‚pridružijo', pomeni omejitev pravic do vstopa in prebivanja družinskih članov državljana Unije na državo, kjer slednji prebiva". Vendar je Sodišče v točki 95 navedene sodbe pojasnilo, da „[o]d trenutka[,] ko ima državljan tretje države, družinski član državljan Unije na podlagi Direktive 2004/38 pravici do vstopa in do prebivanja v državi članici gostiteljici, lahko slednja t[i] pravic[i] omeji le ob spoštovanju členov 27 in 35 te Direktive".[64] Po mojem mnenju tega pojasnila ni mogoče presojati ločeno od dejanskih okoliščin, glede na katere je bila navedena sodba izrečena, in sicer glede na to, da so zadevni državljani Unije začeli prebivati v državi članici gostiteljici in so tam prebivali s svojimi zakonci, državljani tretje države. Zato je treba tako pojasnilo Sodišča razumeti tako, da če in čeprav državljan tretje države, zakonec državljana Unije, ki uresničuje pravico do prostega gibanja, prebiva s tem državljanom Unije v državi članici gostiteljici ter nato izgubi izvedeni pravici do vstopa in prebivanja, ki ju ima na podlagi Direktive 2004/38, je mogoče ti pravici omejiti samo ob upoštevanju zlasti členov 27 in 35 navedene direktive.

96. Če se to uporabi v obravnavanem primeru, to pomeni, da se je zakonec N. Chenchooliah vrnil na Portugalsko in da par ne prebiva več skupaj v državi članici gostiteljici, zato N. Chenchooliah nima več varstva pred izgonom iz členov 27 in 28 Direktive 2004/38.

97. Iz tega izhaja, da položaj N. Chenchooliah načeloma ne spada na področje uporabe poglavja VI Direktive 2004/38.[65] Vendar, kot sem pojasnil v točkah od 72 do 74 teh sklepnih predlogov, to ne pomeni, da N. Chenchooliah ne spada na področje uporabe drugih določb navedene direktive, zlasti člena 15 navedene direktive, ki ureja postopkovna jamstva v zvezi z izgonom državljanov Unije ali njihovih družinskih članov, ki so v preteklosti prebivali v državi članici gostiteljici kot „upravičenci" v smislu člena 3(1) iste direktive.

b) Razlaga člena 15 Direktive 2004/38

98. V skladu s členom 15(1) Direktive 2004/38 se „[p]ostopki, predvideni v členih 30 in 31, po analogiji uporabijo pri vseh odločanjih v zvezi z omejevanjem prostega pretoka državljanov Unije in njihovih družinskih članov iz drugih razlogov razen javnega reda, javne varnosti ali javnega zdravja".[66]

62 Kot sta na predložitvenem sodišču in v pisnih stališčih poudarila minister in Irska, je očitno, da ne bi bilo mogoče izdati odločbe o izgonu N. Chenchooliah na podlagi člena 27 Direktive 2004/38, saj bi bilo treba v skladu z navedeno določbo za ta namen dokazati, da zadevna oseba pomeni nevarnost za javni red ali javno varnost, kar v obravnavanem primeru očitno ne drži.

63 Sodba z dne 25. julija 2008 (C-127/08, EU:C:2008:449).

64 Poudariti je treba, da se je High Court (višje sodišče) oprlo ravno na to točko sodbe Metock in drugi, ko je v točki 30 svoje sodne z dne 29. aprila 2014, Igunma v. Governor of Wheatfield Prison and others ((2014) IEHC 218), na katero se sklicuje predložitveno sodišče, štelo, da P. Igunma spada na področje uporabe člena 3(1) Direktive 2004/38, ker se je poročil z državljanko Unije v državi članici gostiteljici, v kateri je ta državljanka uresničevala pravico do prostega gibanja, ter da še vedno spada na področje uporabe navedene določbe, čeprav mu je bilo zakonito zavrnjeno dovoljenje za prebivanje.

65 Razen kar zadeva člena 30 in 31 navedene direktive, kot bom pojasnil v nadaljevanju.

66 Moj poudarek.

99. Na prvem mestu, iz povsem dobesednega branja člena 15(1) Direktive 2004/38 izhaja, da se postopkovna jamstva, na katera se navedena določba nanaša (člena 30 in 31), uporabljajo „po analogiji […] pri vseh odločanjih v zvezi z omejevanjem prostega pretoka državljanov Unije in njihovih družinskih članov“. To pomeni, da se navedena določba uporablja za vsako odločbo o izgonu, ki omejuje prosti pretok ne samo državljana Unije, temveč tudi njegovih družinskih članov. Iz branja navedene določbe izhaja tudi, da se ne nanaša na odločbe, sprejete zaradi javnega reda, javne varnosti ali javnega zdravja, temveč samo na tiste, sprejete „iz drugih razlogov.“ Zato je treba šteti, da se „drugi razlogi“, na katere se sklicuje člen 15(1) Direktive 2004/38, nanašajo med drugim na položaj izgube izvedene pravice do prebivanja v državi članici gostiteljici zaradi vrnitve državljana Unije v državo članico, katere državljan je, kot obstaja v obravnavanem primeru.

100. Na drugem mestu, če se upoštevajo določbe, med katere je umeščen člen 15 Direktive 2004/38, je treba opozoriti, da je navedeni člen del poglavja III navedene direktive, naslovljenega „Pravica do prebivanja“. Določbe tega poglavja se nanašajo zlasti na pravico do prebivanja do treh mesecev (člen 6), pravico do prebivanja za več kot tri mesece (člen 7) ter na eni strani ohranitev pravice do prebivanja družinskih članov v primeru smrti ali odhoda državljana Unije (člen 12), v primeru razveze, razveljavitve zakonske zveze ali prenehanja registriranega partnerstva (člen 13) in na drugi strani ohranitev pravice do prebivanja iz členov 6, 7, 12 in 13, če upravičenci do teh pravic izpolnjujejo pogoje iz teh členov (člen 14). V tem okviru – tako kot je upravičeno poudarila Komisija – člen 15 Direktive 2004/38 zajema položaje, v katerih državljan Unije in njegovi družinski člani, ki ga spremljajo in se mu pridružijo, prenehajo izpolnjevati pogoje za prebivanje, določene v navedeni direktivi (členi 6, 7, 12, 13 ali 14), in zato izgubijo lastno ali izvedeno pravico do prebivanja.[67] V obravnavanem primeru ni sporno, da je N. Chenchooliah prebivala na Irskem kot zakonec državljana Unije, ki je v tej državi članici uresničeval pravico do prostega gibanja, na podlagi izvedene pravice do prebivanja za manj kot tri mesece iz člena 6(2) Direktive 2004/38, pravice, ki jo je izgubila ob vrnitvi njenega zakonca na Portugalsko.

101. Zato je treba člen 15 Direktive 2004/38, preučen ob upoštevanju njegovega sobesedila, razlagati tako, da se nanaša na državljana Unije in njegove družinske člane, državljane tretje države, v položaju, kot je položaj N. Chenchooliah. Samo s to razlago je mogoče zagotoviti uresničevanje ciljev navedene direktive.

102. To ugotovitev potrjuje analiza namena Direktive 2004/38.

103. V zvezi s tem je treba najprej spomniti, da iz ustaljene razlage Sodišča izhaja, da je zakonodajalec Unije priznal pomen zaščite družinskega življenja državljanov držav članic, da bi se odstranile ovire za izvajanje temeljnih svoboščin, zagotovljenih s Pogodbo DEU.[68] Kot sem poudaril v točkah 85 in 86 teh sklepnih predlogov, bi bila posledica tega, da se člen 15 Direktive 2004/38 ne bi uporabil za družinske člane, državljane tretje države, kar po mojem mnenju ne bi bilo mogoče, to, da bi bil zakonski par lahko izgnan iz države članice gostiteljice na podlagi različnih pravnih ureditev, kar bi bilo v nasprotju s ciljem, ki je zagotoviti zaščito družinskega življenja in olajšati uresničevanje pravice do prostega gibanja. Če bi bila v obravnavanem primeru N. Chenchooliah odstranjena na podlagi člena 3(1) zakona o priseljevanju iz leta 1999, bi zanjo veljala prepoved vstopa na irsko ozemlje. Čeprav člen 3.11 navedenega zakona določa – kot je minister navedel v pisnih stališčih – da lahko oseba, ki je predmet odločbe o odstranitvi, prosi ministra za spremembo ali preklic navedene odločbe, je minister na obravnavi potrdil, da je to njegova diskrecijska pravica.

67 Kar zadeva povezavo med členom 3(1) in členi od 12 do 15 Direktive 2004/38, se člen 15, kot sem poudaril, uporablja za vse primere, v katerih državljan Unije ali njegovi družinski člani ne izpolnjujejo pogojev za prebivanje iz členov 6, 7 in od 12 do 14 navedene direktive. Pomembno je torej poudariti, da člen 7(2) Direktive 2004/38 določa, da se „[p]ravica do prebivanja, predvidena v odstavku 1, […] razširi *na družinske člane, ki niso državljani države članice in ki spremljajo ali so se pridružili državljanu Unije v državi članici gostiteljici*, pod pogojem da takšen državljan Unije izpolnjuje pogoje, navedene v odstavku 1(a), (b) ali (c) (moj poudarek)“. To napotovanje „na družinske člane, ki niso državljani države članice in ki spremljajo ali so se pridružili državljanu Unije v državi članici gostiteljici“, obstaja tudi v členu 3(1) navedene direktive. Zato je jasno, da se člen 15 Direktive 2004/38 uporablja tudi za družinske člane državljana Unije, ki so državljani tretje države.

68 Sodba z dne 25. julija 2008, Metock in drugi (C-127/08, EU:C:2008:449, točka 56 in navedena sodna praksa).

104. Dalje, opozoriti je treba, da v skladu s členom 15(3) Direktive 2004/38 država članica gostiteljica odločbe o izgonu iz člena 15(1) navedene direktive ne more pospremiti s prepovedjo vstopa na ozemlje. Očitno je torej, da to, da država članica izda odločbo o odstranitvi na podlagi nacionalnega prava o tujcih, skupaj s prepovedjo vstopa na ozemlje, vsekakor pomeni kršitev zahtev iz člena 15(3) Direktive 2004/38. Poleg tega bi to dejansko pomenilo, da bi bilo državljanu Unije preprečeno, da bi se v prihodnosti vrnil na Irsko s svojim zakoncem, državljanom tretje države, če bi želel uresničevati svojo pravico do prostega gibanja v tej državi članici.

105. Nazadnje, posledica neuporabe člena 15 Direktive 2004/38 za položaje, kot je tisti iz postopka v glavni stvari, bi bila ta, da bi navedena določba izgubila del svojega bistva, ker bi ji bil odvzet njen polni učinek.

106. Zaradi vsega zgoraj navedenega menim, da je treba člene 15, 30 in 31 Direktive 2004/38 razlagati tako, da se uporabljajo za odločbo o izgonu državljana tretje države, zakonca državljana Unije, kot je tožeča stranka v glavni stvari.

V. Predlog

107. Ob upoštevanju vsega navedenega Sodišču predlagam, naj na vprašanji za predhodno odločanje, ki ju je postavilo High Court (višje sodišče, Irska), odgovori:

Člene 15, 30 in 31 Direktive 2004/38/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EEC, kakor je bila spremenjena z Uredbo (EU) št. 492/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011, je treba razlagati tako, da se uporabljajo za odločbo o izgonu državljana tretje države, izdano zato, ker ta nima več pravice do prebivanja na podlagi navedene direktive, v položaju, ko se je ta državljan poročil z državljanom Unije v času, ko je ta uresničeval svojo pravico do prostega gibanja s tem, da je prebival v drugi državi članici, kot je tista, katere državljan je, na podlagi člena 6(1) navedene direktive, potem pa se je ta državljan Unije vrnil v državo članico, katere državljan je.